

Problem femicida u hrvatskom društvu

Andrić, Matea

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Tourism and Rural Development in Pozega / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet turizma i ruralnog razvoja u Požegi**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:277:692369>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-20**

Repository / Repozitorij:

[FTRR Repository - Repository of Faculty Tourism and Rural Development Pozega](#)

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET TURIZMA I RURALNOG RAZVOJA U POŽEGI**

STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI UPRAVNI STUDIJ

STUDENT: Matea Andrić, JMBAG:0253052787

PROBLEM FEMICIDA U HRVATSKOM DRUŠTVU

ZAVRŠNI RAD

Požega, 2024. godine

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA
STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET TURIZMA I RURALNOG
RAZVOJA U POŽEGI

STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ UPRAVNI STUDIJ

**PROBLEM FEMICIDA U HRVATSKOM
DRUŠTVU**

ZAVRŠNI RAD

IZ KOLEGIJA OSNOVE SOCIOLOGIJE

MENTOR: doc. dr. sc. Barbara Pisker

STUDENT: Matea Andrić

JMBAG studenta: 0253052787

Požega, 2024. godine

SAŽETAK

Tema završnog rada je problem femicida u hrvatskom društvu. Kroz rad je definiran pojam i značenje femicida. Prikazane su relevantni kvantitativni pokazatelji pojavnosti femicida u Republici Hrvatskoj te Francuskoj i Njemačkoj kao i uzroci nastanka istog. U radu se analizira pravni okvir femicida u Republici Hrvatskoj koji je od nedavno na snazi kako bi se broj femicida smanjio. Predstavljene su i opisane socio - psihološke posljedice na obitelj žrtve femicida i kako ono utječe na njihov daljnji život i rad.

Ključne riječi: femicid, hrvatsko društvo, Europska unija, Njemačka, Francuska

SUMMARY

The topic of the final work is the problem of femicide in Croatian society. Through the work, the concept and meaning of femicide is defined. Femicide figures in the Republic of Croatia, France and Germany are presented, as well as the causes of its occurrence. The paper also mentions the legal framework of femicide in the Republic of Croatia, which has recently been in force and the laws that are still being worked on to reduce the number of femicides. The psychological and social consequences on the family of the victim of femicide and how it affects their further life and work are discussed.

Keywords: femicide, Croatian society, European Union, Germany, France

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. PREGLED LITERATURE.....	2
2.1. Pojam, kategorizacija i povijesna analiza pojavnosti femicida.....	2
2.1.1. Vrste femicida kroz povijest	3
2.1.2. Teorije femicida	4
2.1.3. Uzroci za porast femicida.....	5
2.1.4. Utjecaj femicida na žrtve i obitelj	6
2.2. Formalno - pravni okvir femicida	8
2.2.1. Pravni okvir femicida u Republici Hrvatskoj.....	9
2.2.2. Pravni okvir femicida u Francuskoj	11
2.2.3. Pravni okvir femicida u Njemačkoj	11
3. RAZRADA.....	13
3.1. Komparativna analiza femicida u Republici Hrvatskoj, Francuskoj i Njemačkoj ...	13
3.1.1. Femicid u Republici Hrvatskoj	15
3.1.2. Femicid u Francuskoj	17
3.1.3. Femicid u Njemačkoj	19
3.2. Usporedba pojavnosti femicida u Hrvatskoj, Francuskoj i Njemačkoj.....	21
4. ZAKLJUČAK.....	23
5. LITERATURA	25

1. UVOD

Predmet završnog rada je femicid ili drugim riječima rodno uvjetovano nasilje. Počinitelji femicida su muškarci. Najčešće nasilje prethodi samom kaznenom djelu femicida. Svrha rada je objasniti razloge nastanka takvog zločina kao što su rodna neravnopravnost i ekonomski faktori najčešće te najvažnije pokazati na temelju prikupljenih podataka brojke zločina femicida kako u Republici Hrvatskoj tako i u odabranim zemljama članicama Europske Unije. Cilj ovog rada je na temelju prikupljenih podataka metodom komparativne analize prikazati broj femicida u Republici Hrvatskoj, Francuskoj i Njemačkoj.

U prvom dijelu rada objašnjen je pojam i značenje femicida te povijest istoga. Također su navedene teorije, uzroci femicida, te utjecaj femicida na žrtve i obitelj. U trećem poglavlju riječ je o pravnom okviru femicida u Republici Hrvatskoj, Francuskoj i Njemačkoj. Četvrto poglavlje rada čini prikaz komparativne analize femicida u navedene tri države .

Nakon istraživačkog dijela dolazi zaključak koji cjelokupan rad i istraživanje opisuje u nekoliko ključnih rečenica sa naglaskom na najbitnije elemente rada.

2. PREGLED LITERATURE

2.1. Pojam, kategorizacija i povijesna analiza pojavnosti femicida

Pojam femicida kao zločina prvi put je spomenula Diana E. Russell na Međunarodnom sudu za zločine protiv žena u Bruxellesu 1976. godine (Russell, 1977). Diana E. Russell bila je feministica koja je tijekom prošlog stoljeća djelovala na području SAD-a, Afrike te nekoliko drugih zemalja. Provodila je tijekom svog života istraživanja o nasilju muškaraca nad ženama. Russell definira femicid kao ubojstvo žene od strane muškarca na osnovi spola (Russell, 1990), a ista autorica u suradnji s Jane Caputi definira femicid kao "ubojstvo žena od strane muškaraca motivirani mržnjom, prezirom, zadovoljstvom, ili osjećajem vlasništva žene" (Caputi i Russell, 1990). Nadalje, prvi Međunarodni sud za zločine protiv žena organiziran je 1976.godine u Bruxellesu gdje je bilo prisutno 2000 žena iz 40 zemalja. Sud je bio feministički odgovor na UN-ovo proglašenje Međunarodne godine žena (Russell, 1977:1) Prema Mihelić (2019), to je bio organizirani nastup feministica Nicole Van de Ven i Diane E. Russell. Diana Russell je tada naglasila važnost prepoznavanja seksualne politike ubojstava od tragičnih povijesnih događanja kao što je bilo spaljivanje žena vjerujući da su one vještice pa sve do novijih običaja koji su rasprostranjeni danas u svijetu. Redefiniranjem i politiziranjem termina femicid, Russell ukazuje da je femicid ubijanje žena od strane muškarca zbog toga što su ženskog spola (Russell, 1990). Od 1976. Russell je sudjelovala u raznim događajima kako bi nadahnula feministice u SAD-u da usvoje izraz femicid umjesto da koriste rodno neutralne izraze (Russell, 2021).

Razlika između femicida i drugih vrsta ubojstava je ta što se kod femicida radi o rodnoj povezanosti ili o povezanosti sa položajem žena u društvu. Diskriminacija žena, rodne uloge, nejednaka raspodjela moći između muškarca i žene, rodni stereotipi, predrasude i nasilje nad ženom su temeljni uzroci femicida. Premda se uloge muškaraca i žena razlikuju ovisno o kulturi, nije poznato društvo u kojem bi žene imale više moći od muškaraca. Uloge muškaraca se općenito više cijene i nagrađuju se bolje od ženskih uloga; u gotovo svakoj kulturi žene nose teret primarne odgovornosti za brigu o djeci i kući, dok muškarci tradicionalno prehranjuju obitelj. Zbog prevladavajuće spolne podjele rada, muškarci i žene nemaju jednak položaj u pogledu moći, ugleda i bogatstva. Unatoč napretku koji su žene postigle u cijelom svijetu, rodne su razlike i dalje temelj društvenih nejednakosti (Giddens, 2007:112).

2.1.1. Vrste femicida kroz povijest

Kroz povijest, jedan od najokrutnijih načina na koji su žene ubijane bilo je spaljivanje zbog optužbi za vještičarenje. Od petnaestog do osamnaestog stoljeća, svijet, a posebno Europa, vjerovao je u postojanje vještica. Tijekom tog razdoblja, procjenjuje se da je između četrdeset i šezdeset tisuća ljudi ubijeno, od čega su većina bile žene. Inkvizitori su koristili knjigu "*Malleus Maleficarum*" (Malj za vještice) za identificiranje vještica. Ovu knjigu je 1486. godine napisao njemački katolički svećenik Heinrich Kramer, uz pomoć Jacoba Sprengera, također svećenika iz dominikanskog reda (Dussich, 2016).

Vrste femicida su intimni i neintimni femicid. Kod intimnog femicida se radi o ubojstvu žene od trenutnog ili bivšeg partnera, supružnika, izvanbračnog druga i slično. Često je razlog veza, tj. odnos u kojem je ona tražila izlaz. Kod neintimnog femicida radi se o ubojstvu neintimnih osoba, npr. rođak, prijatelj, brat, otac, poznanik i tome slično. Takav uzrok je karakterističan za istočne zemlje i kontinente. Počine ih bližnji, obiteljski članovi kada smatraju da žena nije poštovala patrijarhat, kada je npr. odbila udaju za osobu koju je izabrala njezina obitelj ili najčešće, ukoliko sumnjaju da je imala intimne spolne odnose prije braka. Također, uzrok može biti i kod slučaja kada je žena silovana te im to saznanje predstavlja sramotu. U Indiji je najčešći motiv femicida ubojstvo zbog miraza. Dakle, ukoliko mladenkina obitelj nije dala dogovorenu svotu novca ili druge stvari koja se smatra mirazom (Blažinović Grgić, 2022.)

Prije izvršenja femicida žrtve su prethodno bile zlostavljane, zastrašivane, trpjele prijetnje i seksualno nasilje. Žrtve su najčešće osobe koje su slabijeg imovinskog stanja ili imaju manju moć, osjećaju neopisani strah za posljedice ukoliko potraže bilo kakvu pomoć. Još jedna od praksi, a koja je tradicija i danas u istočnim zemljama je žensko genitalno sakaćenje ili žensko obrezivanje. Razlozi dolaze iz praznovjerja jer se smatra da je žena tako pripremljena na brak te da u brak ulazi nevina. Takav čin pokazuje nejednaku ulogu spolova u društvu. Od posljedice sakaćenja genitalija, godišnje umre do tri milijuna djevojaka (Dussich, 2016).

Prema Bečkoj konvenciji Ujedinjenih naroda o femicidu iz 2012. godine, identificirane su različite vrste femicida: ubojstvo žene kao rezultat nasilja intimnog partnera, ciljano ubijanje žena i djevojčica u kontekstu oružanog sukoba, ubijanje žena i djevojčica zbog njihove seksualne orijentacije i rodnog identiteta, ubijanje domorodačkih i autohtonih žena i djevojčica zbog njihova spola, ubijanje žena starije dobi, tinejdžerski femicid, femicid-suicid (kada počinitelj prvo ubije ženu, a potom sebe), te druge vrste femicida povezane s bandama,

organiziranim kriminalom, preprodavačima droge, trgovinom ljudi i širenjem lakog oružja. Najčešći oblik femicida je ubojstvo žene kao posljedica nasilja intimnog partnera (EIGE, 2022).

2.1.2. Teorije femicida

Consuelo Corradi i skupina autora, u članku „*Theories of femicide and their significance for social research*“ (2016), navodi pet teorijskih pravaca kojima objašnjava femicid. To su:

- feministički,
- sociološki,
- kriminološki,
- pristup istraživanju ljudskih prava
- dekolonijalnost.

Kod feminističkog pravca spominje se pojam patrijarhata. Tu nasilje djeluje kao rezultat nejednake raspodjele moći između muškarca i žene te u konačnici rezultira smrtnom posljedicom za žene. Općenito feministički se pristup temelji na činjenicama koje čine stope nasilja nad ženskom populacijom, silovanjima i femicidu kao i nejednakost na tržištu rada. Feministički pristup nastoji definirati pojam i motive ubojstva kako bi mogao promatrati stopu femicida (Corradi i dr., 2016:6).

Prema Corradiu (2016) sociološki pristup nastoji analizirati empirijske dokaze ubijanja žena. Svrha je utvrditi vrste slučajeva, profil počinitelja i broj ubojstava u kojima rodni odnosi imaju bitnu ulogu. Glavni cilj sociološkog pristupa ukazuje da do ubojstva, govoreći i o ubojstvu žena i muškaraca, dolazi u raznim društvenim okolnostima od strane raznih počinitelja pa je bitno utvrditi rizik nasilja kako bi se spriječili budući femicidi.

Kriminološki pristup se razvija tek nakon 2000-ih te se on bazira u okviru pojedinih detalja kao što su godine, rasa i državljanstvo kod ubojstva. Teorijski pristup istraživanju ljudskih prava ukazuje da je nasilje nad ženama povreda prava i temeljnih sloboda žene (Corradi i dr., 2016:7).

Pristup sa stajališta ljudskih prava pojavljuje se nakon 1993. godine kada je Opća skupština UN-a utvrdila kako je nasilje nad ženama forma povrede prava i temeljnih sloboda žene. Postavljeni su ciljevi podizanja svijesti o nužnim institucionalnim mjerama za slučaj femicida, njegovu prevenciju i sl. (Corradi i dr., 2016:7).

Femicid prema dekolonijalnosti promatra se u određenim zemljama Bliskog istoka i Sjeverne Afrike zbog veza sa zločinima iz obiteljske časti. Radi se o zločinu femicida zbog

časti, odabira spola prije rođenja te femicidu u braku najčešće zbog miraza te drugi motivi nasilja koji rezultiraju smrću žene Corradi i dr., 2016:8).

2.1.3. Uzroci za porast femicida

Premlaćivanje žene je redovito fizičko nasrtanje muža na ženu. Također, vjerojatno je da će muškarci, za razliku od žena, koji fizički zlostavljaju djecu to činiti stalno, uzrokujući trajne ozljede. Zašto je obiteljsko nasilje relativno uobičajeno? U to je uključeno nekoliko skupina čimbenika. Jedan je kombinacija emocionalnog intenziteta i intimnosti karakteristična za obiteljski život. Obiteljske su veze obično nabijene snažnim emocijama, među kojima su često pomiješane ljubav i mržnja. Svađe u domu mogu pojačati antagonizme koji se ne bi jednako doživjeli u nekim drugim socijalnim uvjetima. Ono što se čini samo malim izgredom može biti uvod u veći sukob među supružnicima ili djecom i roditeljima (Giddens, 2007:194).

Kao jedan od uzroka nastanka femicida je nasilje muškarca nad ženom. Često se smatra da se muško nasilje sastoji od individualnih djela, no ono je sustavno i nastaje prema određenim uzorcima. Također, nasilje u obitelji možemo definirati kao fizičko zlostavljanje jednog člana obitelji nad drugim članom ili članovima. Istraživanja pokazuju da su primarno zlostavljana djeca, osobito djeca mlađa od šest godina. Nasilje muževa nad ženama je drugi najčešći tip nasilja, stoga je dom najopasnije mjesto u modernom društvu. Statistički gledano, vjerojatnije je da će osoba bilo koje dobi i spola biti žrtva fizičkog napada u kući nego noću na ulici. Žene su izložene većem riziku da će ih napasti muškarci iz vlastite obitelji ili bliski znanci nego stranci (Giddens, 2007:112).

Problem obiteljskog nasilja privukao je pozornost javnosti tijekom 1970-ih nakon što su ga iznijele feminističke skupine koje su radile u prihvatilištima za pretučene žene. Prije toga obiteljsko je nasilje, poput zlostavljanja djece, bilo pojava koja se taktično zaobilazila. Feminističke studije tog nasilja upozorile su na učestalost i ozbiljnost zlostavljanja žena u kući. Većina prijava policiji nasilja među supružnicima odnosila se na nasilje muževa nad ženama (Giddens, 2007:193).

Nasilje protiv žena odražava rastuću krizu obitelji i pad moralnih standarda. Oni dovode u sumnju zaključak da je nasilje žena nad muževima rijetko. Feministice, a i drugi istraživači, oštro su kritizirali takve tvrdnje ističući da je nasilje žena nad muževima u svakom slučaju ograničenije i epizodnije nego obratno, a i manje je vjerojatno da će prouzročiti fizičke ozljede.

Većina feministica misli da je položaj žena na tržištu rada važan izvor lošijeg položaja žena u društvu. Neke smatraju da je nedostatak mogućnosti zaposlenja samo jedan od mnogih izvora

rodnih nejednakosti. (Haralambos i Holborn, 2002:163) Prema Leinert Novosel (1999) do prije samo nekoliko desetljeća žene su većinom imale ulogu domaćica, kućanica i slično. Pretežno su bile kod kuće brinući o svojim supruzima, djeci, kućanskim poslovima. Jako rijetko su postojale žene koje su bile zaposlene u firmama, privatnim ili državnim sektorima. Muškarci su bili ti koji su bili vođe obitelji i privređivali.

Tijekom čitave povijesti muškarci i žene su sudjelovali u proizvodnji i reprodukciji društvenog svijeta, svakodnevno i tijekom dugih razdoblja. Donedavno, plaćeni je posao bio pretežito muško područje. Posljednjih desetljeća ta se situacija radikalno promijenila, sve više žena radi. Podatak iz 2007. govori u većini europskih zemalja između 35 i 60 posto žena u dobi između šesnaest i šezdeset godina radi za plaću izvan kuće (Giddens, 2007:389-390).

2.1.4. Utjecaj femicida na žrtve i obitelj

Obitelj je prvenstveno proces, interakcijski sustav koja predstavlja socijalnu jedinicu. Ponašanje jednoga člana obitelji ne može se razumjeti ako se ne ispita i njegov odnos s drugim članovima. Jedna je od osnovnih funkcija obitelji i pronalaženje pomoći, podrške individualnim potrebama drugih članova obitelji. Obitelj je najčešće ta koja pruža emocionalne i ekonomske podrške svojim članovima. Od svakog člana obitelji očekuje se sposobnost prepoznavanja i razumijevanja osjećaja, kao što se očekuje uspostava emocionalne povezanosti i razvijanja osjećaja bliskosti, poštivanja, povjerenja, empatije: pokazivanje međusobne ljubavi i poštovanja; pružanje i poticanje emocionalne podrške i sigurnosti; pokazivanje vlastitih osjećaja i iskrenosti u međusobnim odnosima i mnogo drugih. (Zloković i Čekolj, 2018:112.)

Obitelj žrtve doživljava razne posljedice, od psihičkih, socijalnih, društvenih i slično. Psihološke posljedice na obitelj žrtve mogu biti dugotrajne te visoko utjecati na njihovo psihičko dobro stanje. Psihološke posljedice koje obitelj trpi su često depresija, anksioznost, posttraumatski stresni poremećaj te suicidalne misli. Strah, nepovjerenje, traume, nisko samopouzdanje, negativna slika o sebi i okolini su samo neki osjećaji kroz koje obitelj žrtve prolazi. Djeca žrtve proživljavaju traume koja im može ostaviti duboku ranu i odraziti se u budućnosti. Nakon tog događaja pate, izostaju s nastave, zatvaraju se u sebe, često su usamljeni. Prepušteni su sami sebi jer većinom svi ostali gledaju svoju bol i patnju ne bazirajući se na djecu. Djeca trpe pritisak i maltretiranja vršnjaka, pritisak okoline. Često su izloženi visokim rizicima kojima se često i prepuštaju a to su: nasilje, ovisnost pa čak rane adolescentske trudnoće i slično (Zloković i Čekolj, 2018:116).

Nakon takvih događaja obitelj prolazi i kroz probleme nesanice, manjak koncentracije i nesposobnosti u obavljanju svakidašnjih obaveza i aktivnosti. Psihološke posljedice najčešće rezultiraju traženju adekvatne pomoći i podrške kao što je odlazak psihijatru ili psihologu kako bi im olakšali proživljenu traumu i dali savjete da obnove svoj život. U obiteljskim, privatnim i intimnim odnosima jako malo žena prijavljuje nasilje koje na vrhuncu rezultira ubojstvom, odnosno femicidom. Najvjerojatnije nemaju dovoljno povjerenja i sigurnosti od strane institucija. Ponekad ni policija a ni centri za socijalnu skrb ne reagiraju dovoljno kako bi zaštitili žrtve. Femicid ima ozbiljne socijalne posljedice na obitelj žrtve.

Te posljedice uključuju izolaciju obitelji od društva, otežano ostvarivanje međuljudskih odnosa i općenito poteškoće u integraciji u društvo. Neke se suočavaju sa raznim osudama. Ljudi jednostavno smatraju da je žrtva sama sebi kriva, osuđuju obitelj i roditelje da nisu dovoljno vremena i truda posvetili kako bi se problemi riješili. To može dovesti do gubitka podrške obitelji i prijatelja, osjećaja nesigurnosti i straha. Društvene posljedice imaju dugotrajni utjecaj na obitelj žrtve te se jako teško oporavljaju i ističu društvu. Nasuprot tome, oni se zatvaraju u svoje domove i unutar sebe, izbjegavaju bilo kakve društvene događaje. Dakle, femicid dovodi do socijalne izolacije. Okolina krivi i osuđuje žrtve femicida a tako i obitelj žrtve. To dovodi do izoliranja članova obitelji žrtve što dodatno otežava njihov oporavak. Stoga je važno educirati i podizati svijet javnosti o problemu femicida i upućivati na ravnopravnost spolova kako bi se smanjio taj problem i povećala prvenstveno podrška članovima obitelji. Femicid može imati ozbiljne financijske posljedice za preživjele članove obitelji. Gubitak životnog partnera može dovesti do gubitka izvora prihoda i financijske nestabilnosti. Preživjeli članovi obitelji mogu se suočiti s poteškoćama u plaćanju računa, najmu ili kredit

2.2. Formalno - pravni okvir femicida

U kaznenom zakonodavstvu Europske unije, Malta je jedina od 27 država članica koja prepoznaje pojam femicida. Ovaj pojam je uveden u malteški Kazneni zakon posljednjim izmjenama u lipnju 2022. godine, unutar odredbi koje se odnose na namjerno ubojstvo, te je kažnjiv doživotnom kaznom zatvora. Na Malti, femicid je definiran kao otežavajuća okolnost kod počinjenja namjernog ubojstva ili pokušaja namjernog ubojstva žene. Druga europska zemlja koja je u svoje zakonodavstvo uključila pojam femicida je Cipar. U lipnju 2022. godine, Cipar je izmijenio Zakon o prevenciji i borbi protiv nasilja nad ženama i obiteljskog nasilja, uvrstivši femicid kao kazneno djelo. Prema ovom Zakonu, osoba koja svojim djelovanjem ili nedjelovanjem uzrokuje smrt žene smatra se krivom za femicid i može biti osuđena na doživotni zatvor (Istraživački centar Skupštine Crne Gore, 2023).

Zakonodavstva drugih europskih zemalja, iako ne sadrže specifičnu definiciju femicida, predviđaju strože kazne ili tretiraju kao otežavajuću okolnost ubojstva povezana sa spolom, rodnim razlozima, ubojstva trudnica, supružnika ili vanbračnih partnera. Tako kazneni zakoni Belgije, Estonije, Litve i Španjolske predviđaju strože kazne ili smatraju otežavajućom okolnošću ubojstvo počinjeno na osnovi spola. Također, sedam članica EU (Bugarska, Češka, Francuska, Hrvatska, Estonija, Litva, Rumunjska) prepoznaje ubojstvo trudnice kao teško ubojstvo ili ubojstvo s otežavajućim okolnostima, koje se kažnjava najstrožim kaznama, uključujući doživotni zatvor ili doživotni zatvor bez mogućnosti pomilovanja. Kazneni zakoni samo pet članica EU eksplicitno navode kaznena djela gdje je ubojstvo povezano sa seksualnim ili obiteljskim nasiljem. Uz to, zakonodavstva pojedinih država EU (Francuska, Grčka, Italija, Luksemburg, Portugal i Španjolska) kao otežavajuću okolnost prepoznaju ubojstvo od strane sadašnjeg ili bivšeg supružnika, vanbračnog partnera ili osobe s kojom je počinitelj imao romantičnu ili emocionalnu vezu, bez obzira na kohabitaciju (Istraživački centar Skupštine Crne Gore, 2023).

Godine 1979. usvojena je Konvencija Ujedinjenih Naroda o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena . tzv. CEDAW Konvencija (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, 1979). Cilj CEDAW Konvencije je praktično postizanje jednakosti između žena i muškaraca (Šimonović, 2014:591.). CEDAW Konvencija razlikuje se od drugih po činjenici da nastoji djelovati ne samo na javnu svijest, već i na svijest svakog pojedinca zahtijevajući temeljne promjene u različitim područjima. (Englehart i Miller, 2014.) Prema Šimonović (2014.), Konvencija ne zanemaruje ni ono što se čini benigno – rodne

stereotipe, te usmjeruje države stranke da poduzmu korake za mijenjanje „društvenih i kulturnih normi ponašanja, kao i predrasude i stereotipe temeljene na superiornosti jednog roda pred drugim“.

2.2.1. Pravni okvir femicida u Republici Hrvatskoj

Republika Hrvatska stranka je Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena od 8. listopada 1991. (Radić i Radina, 2014, prema Vidinić, 2022). Konvencija predstavlja rodno specifičan instrument čiji je cilj postizanje pune rodne jednakosti žena i muškaraca. Uz posebne pozitivne mjere, Konvencija sadrži i obvezu mijenjanja rodnih stereotipa pa se člankom 5. Konvencije države stranke obvezuju na promjene „nastojeći ukloniti predrasude i običajne i sve ostale prakse koje su zasnovane na ideji podložnosti ili superiornosti bilo kojega spola ili na stereotipnim ulogama žena i muškaraca (Vidinić, 2022).

„Konvenciju o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji“ Hrvatska je potpisala 22. siječnja 2013. godine, a donošenjem „Zakona o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji“ (Međunarodni ugovori, NN br. 3/18)

Vlada Republike Hrvatske je, na sjednici održanoj 22. rujna 2017. godine, usvojila Nacionalnu strategiju zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2017. do 2022. godine te je Odluka objavljena u Narodnim novinama, broj 96/17. Ciljevi Nacionalne strategije, među ostalim, su razvijati programe prevencije nasilja u obitelji, osigurati dosljednu primjenu odredaba Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, uskladiti zakonodavstvo Republike Hrvatske sa zahtjevima koji proizlaze iz međunarodnih dokumenata, osigurati stambeno zbrinjavanje žrtava nasilja u obitelji, osigurati financijsku potporu radu skloništa i savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji.

Dakako, važno je spomenuti da je pravobraniteljica za ravnopravnost spolova donijela 22.09.2017. Odluku o osnivanju Promatračkog tijela i imenovanju članova tijela „Femicide Watch“. Zadaća Promatračkog tijela je promatranje pojave ubojstva žena na temelju rodne pripadnosti, prikupljanje i obrada podataka kako bi se uvidjeli mogući propusti na temelju kojih dolazi do femicida od strane intimnih, neintimnih, bivših i sadašnjih partnera te općenito muškaraca u ženinom životu. Prema Višnji Ljubičić, pravobraniteljici za ravnopravnost spolova, bitno je naglasiti kako i Europski parlament zahtjeva da se femicid uvrsti u čl.83. st.1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, tj. da se pojam femicida definira kao jedan od najtežih vrsta kaznenih djela. Iako je broj femicida u Hrvatskoj porastao, mnogi zakoni koji su

ključni za to područje su još uvijek neuređeni i neusklađeni dovoljno prema međunarodnim standardima, prvenstveno s Istanbulsom konvencijom. (Ured za ravnopravnost spolova, URL: <https://ravnopravnost.gov.hr/rezultatipretrazivanja/49?trazi=1&tag=&datumod=&datumdo=&pojam=odluka&page=2>, pristup 21. ožujka 2024.)

Hrvatska je ratificirala Istanbulsku konvenciju 13. travnja 2018. godine, koja sadrži norme za sprječavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i općenito nasilje u obitelji. Konvencija sadrži mnogo aparata u borbi protiv nasilja ali nažalost ti se oni u praksi još uvijek ne primjenjuju.

Kazneno-pravni i prekršajno-pravni okvir Republike Hrvatske koji se odnose na nasilje u obitelji su: Kazneni zakon (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23, 36/24), Zakon o kaznenom postupku (NN 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19, 130/20, 80/22, 36/24), Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (NN 70/17, 126/19, 84/21, 114/22, 36/24) te Prekršajni zakon (NN 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18, 114/22).

Donošenje prvog Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji 2003. godine podrazumijevalo je propisivanje svrhe „koja uključuje prevenciju, sankcioniranje i suzbijanje svih vrsta nasilja u obitelji, primjenu odgovarajućih mjera prema počinitelju te ublažavanje posljedica već počinjenog nasilja pružanjem zaštite i pomoći žrtvi nasilja“ (Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, NN 70/17, 126/19, 84/21, 114/22, 36/24). Temelj zaštiti od diskriminacije na osnovi spola i stvaranju jednakih mogućnosti za žene i muškarce predstavljali su prvi „Zakon o ravnopravnosti spolova“ iz 2003. godine, temeljem čijih je odredba Vlada RH osnovala Ured za ravnopravnost spolova u jedinicama lokalne i područne samouprave 2007. godine, te „Zakon o suzbijanju diskriminacije“ iz 2008. godine (Izvešće Republike Hrvatske o provedbi Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, URL: <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Socijalna%20politika/Obitelj%20i%20djeca//IZVJESCE%20RH%20O%20PROVEDBI%20KONVENCIIJE%20VE%20O%20SPRECAVANJU%20I%20BORBI%20PROTIV%20NASILJA%20NAD%20ZENAMA%20I%20NASILJA%20U%20OBITELJI.pdf>, pristup 28. svibnja, 2024).

Femicid kao kazneno djelo nije bio tako definiran u Kaznenom zakonu sve do 2024. godine. 2024.godine, femicid je uvršten u Kazneni zakon kao teško ubojstvo bliske ženske osobe. Dakle, Kazneni zakon je propisao da tko počini rodno utemeljeno ubojstvo ženske osobe, kaznit će se kaznom zatvora od najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora. Također u Kaznenom zakonu stoji da će se uzet u obzir da je djelo počinjeno prema bliskoj osobi, osobi koju je počinitelj već ranije zlostavljao, ranjivoj osobi, osobi koja se nalazi u odnosu podređenosti ili zavisnosti, ili je djelo počinjeno u okolnostima spolnog nasilja ili zbog odnosa

koji žene stavlja u neravnopravan položaj ili da postoje druge okolnosti koje upućuju da se radi o rodno utemeljenom nasilju (Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, NN 36/2024).

2.2.2. Pravni okvir femicida u Francuskoj

Francuska je od međunarodnih dokumenata ratificirala Konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW-a) 1983. godine, Deklaraciju o ukidanju svih oblika nasilja nad ženama iz 1993. godine, Rezoluciju Opće skupštine Ujedinjenih Naroda 54/134“ iz 1999. godine, Preporuku Rec (2002)5 Komiteta ministara Vijeća Europe državama članicama o zaštiti žena od nasilja“ koja je usvojena 2002., te Konvenciju Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji koju je Francuska ratificirala 04. srpnja 2014. godine. Nadalje, Francuska je nakon dosta vremena donijela zakone koji su usmjereni na borbu protiv nasilja, točnije protiv rodno uvjetovanog nasilja budući da se ranije problematika nasilja nad ženama rješavala u okviru općih odredbi zakona o napadu i zlostavljanju. „Zakon br. 2014-873“ o stvarnoj jednakosti između žena i muškaraca, naglašava registraciju obveze kontinuiranog usavršavanja stručnjaka uz strogo ograničavanje kaznenog posredovanja. „Zakonom br. 2015-993“ iz 2015. godine, transponirana je Europska direktiva o žrtvama br. 2012/29/EU uvođenjem Članka 10-5 u Zakonik o kaznenom postupku o personaliziranoj procjeni žrtava, kako bi se utvrdilo jesu li im potrebne posebne mjere zaštite tijekom kaznenog postupka. S ciljem napretka u kažnjavanju počinitelja, francuska vlada je 2018. godine donijela „Zakon br. 2018-703“ kojim precizira elemente kaznenog zakona u kojem stoji da „moralno ograničenje ili iznenađenje karakterizira zlorabom ranjivosti žrtve koja nema potrebnu razlučivost za ta djela“ (Vidinić, 2022)

2.2.3. Pravni okvir femicida u Njemačkoj

Poput Francuske i Hrvatske, Njemačka je također potpisnica međunarodnih pravnih instrumenata Ujedinjenih naroda i Vijeća Europe. Njemačka je rodno utemeljeno nasilje proglasila kažnjivim budući da je potpisnica CEDAW-a. Ustav je temeljni njemački zakon. On osigurava okvir za pravni sustav i vrijednosti Njemačke. U Ustavu su propisana osnovna prava, a među njima se ističe ravnopravnost muškarca i žene. Njemački stanovnici se moraju držati i poštivati središnja načela političkog i pravnog poretka čiju osnovu čini njemački Ustav. Zakon o građanskopravnoj zaštiti od djela nasilja i zamki - GewSchG donesen je 2001. godine, a zadnji put izmijenjen je Člankom 2. Zakona u kolovozu 2021. godini. Zakon se sastoji od samo 4

članka: sudske mjere za zaštitu od nasilja i progona, dodjela zajedničkog stana, djelokrug, natjecanja te kaznene odredbe na kojima je najveća pažnja. Zatim, Zakon o zaštiti od nasilja donesen je s ciljem poboljšanja sudske zaštite u slučaju nasilja i progona te da se olakša prijenos bračnog doma u slučaju odvajanja. Njemačka je 2018. godine ratificirala „Konvenciju Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji“ čime je postala 25. zemlja koja je ratificirala ovaj dokument. Konvencija smatra femicid socijalnim problemom, pa Njemačka kroz nju traži zaštitu žrtava i predlaže mjere koje bi trebale biti ugrađene u njemački pravni sistem (Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 3/18, URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/međunarodni/2018_05_3_27.html).

U središtu njemačke pravne rasprave o femicidima je pitanje je li intimni partner počinio femicid u obliku ubojstva u smislu njihovog Kaznenog zakona ili kao ubojstvo iz nehaja prema Kaznenom zakonu. Oba kaznena djela su namjerna ubojstva. Ubojstvo se događa kada je ubojstvo drugog ljudskog bića dodatno kvalificirano takozvanim karakteristikama ubojstva navedenim u zakonu. Oni se odnose ili na izvršenje kaznenog djela, motivaciju za zločin ili na svrhu zločina. Iako je zakonom predviđena doživotna zatvorska kazna za ubojstvo, on uključuje standardnu kaznu od pet do petnaest godina zatvora za ubojstvo iz nehaja. (Femizide und notwendige Maßnahmen, URL: <https://www.bpb.de/themen/gender-diversitaet/femizide-und-gewalt-gegen-frauen/519839/femizide-und-notwendige-massnahme>, pristup 22. Ožujka 2024.)

3. RAZRADA

3.1. Komparativna analiza femicida u Republici Hrvatskoj, Francuskoj i Njemačkoj

U ovom poglavlju prikazani su komparativnom analizom rezultati provedenih istraživanja (koja će biti navedena u nastavku) o broju počinjenja femicida odnosno rodno uvjetovanog nasilja u Republici Hrvatskoj, Francuskoj i Njemačkoj u zadnjih 10 godina. Kao izvor podataka koristili su se podaci sa stranica Ujedinjenih Naroda.

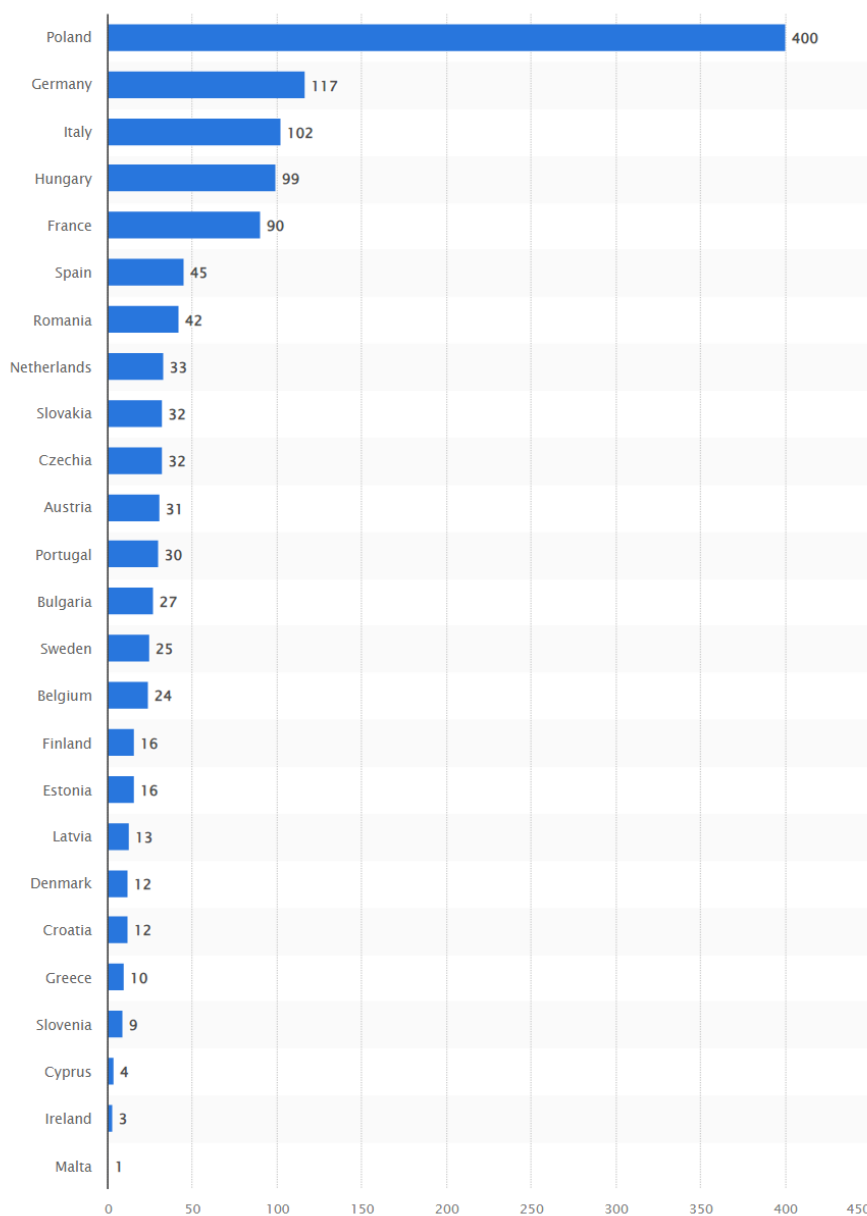
Na osnovi podataka Europske unije 27 žena svakih tjedan dana umre od ruke njihovog partnera što iznosi broj od 1500 žena, žrtava na području Europske unije. (EIGE EUROPA, 2018, URL: https://eige.europa.eu/gender-based-violence/femicide?language_content_entity=en)

U okviru rasprave između Parlamenta i Komisije utvrđena su stajališta o rodnoj ravnopravnosti te buduće moguće zakonodavne inicijative koje je Komisija donijela i koje se tek trebaju donijeti. (Europski Parliament,2023, URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/59/equality-between-men-and-women>)

Sankcijama se ističe volja Unije da osnaži svoju ulogu borbe protiv teških povreda ljudskih prava. Godine 2022. Vijeće je istaknulo zabrinutost glede oružanih prijetnji koji su upućeni od strane muškaraca prema ženama i djevojčicama diljem svijeta. Vijeće naglašava zabrinutost i zbog seksualnog, rodnog uvjetovanog nasilja. Vijeće nastoji iskorijeniti i suzbiti nasilje svih oblika nad osobama ženskog spola i zahtijeva određenu koordiniranu politiku pristupu rješavanja pitanja o sprječavanju, neprijavljivanju, zaštiti, potpori žrtve, progonu počinitelja i ostale mjere. 2015. godine održan je sastanak u Bruxellesu o osnivanju EOF (Europski opservatorij o femicidu). Zemlje članice su iznijele svoje stavove, mišljenja, pravni status te programe koji bi bili mogući za borbu protiv femicida. Povećanje svijesti o femicidu prema široj javnosti dovelo bi do prevencija i smanjenu femicida. Iako Eurostat podaci pokazuju kako su se ubojstva u Europi smanjila, stope femicida ostaju iste. (Europsko Vijeće Europske unije, 2023,URL: <https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2023/03/07/violence-against-women-and-girls-eu-sanctions-nine-individuals-and-three-entities-under-its-global-human-rights-sanctions-regime/> , pristup 08. ožujka 2024.))

U 2020. godini Cipar, Irska i Malta bile države sa najmanjim brojem ubojstava žena na području Europske Unije dok su Poljska, Njemačka i Italija zemlje sa najviše broja ubojstava žena.

Grafikon 1: Broj femicida u zemljama Europske unije 2020. godine

Izvor: Statista

Prema Grafikonu 1. u Europskoj uniji 2020 godine, zemlja s najvećim postotkom femicida je Poljska, gdje je zabilježeno čak 400 slučajeva femicida. Poljsku slijedi Njemačka, sa 117 slučajeva femicida u 2020 godini. Iduća zemlja po broju femicida je Italija sa 102 slučaja femicida, a s nešto manje, 99 slučajeva femicida, prati ju Mađarska. U Francuskoj je u 2020.

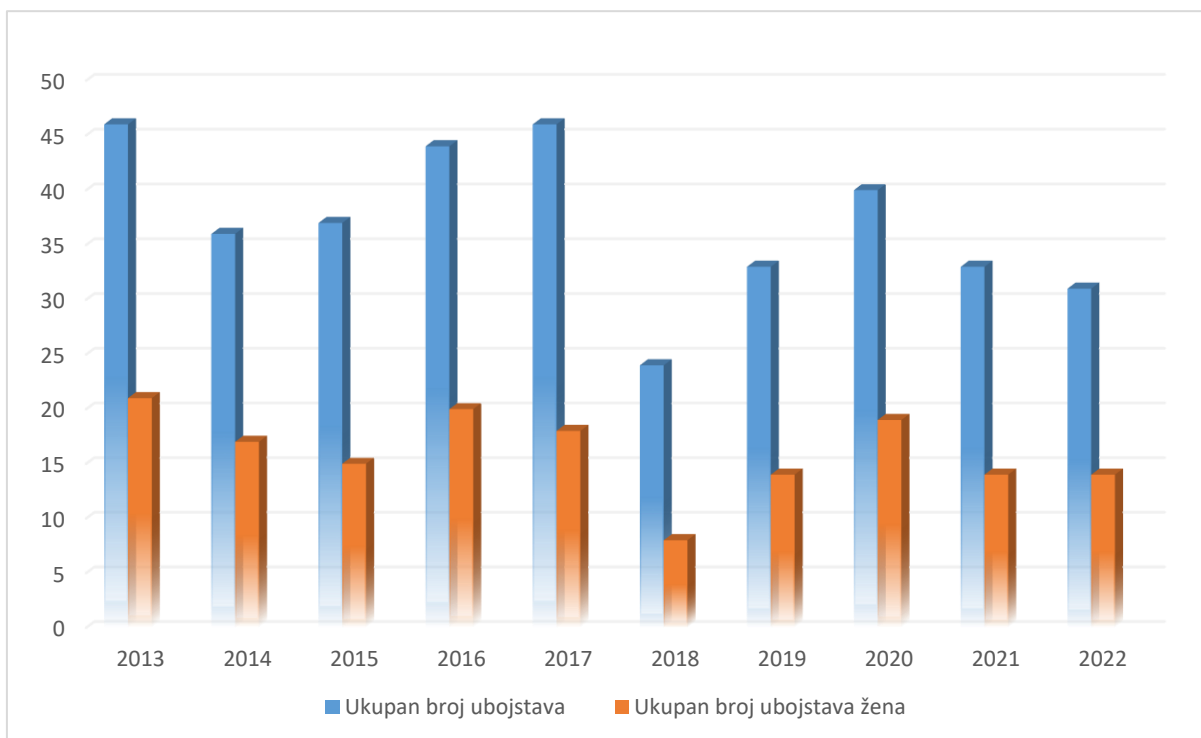
godini zabilježeno 90 slučajeva femicida, a upola manje, 45 slučajeva femicida je iste godine evidentirano u Španjolskoj. Zemlja s najmanjim brojem femicida je Malta, na kojoj se dogodio jedan slučaj femicida u 2020 godini.

3.1.1. Femicid u Republici Hrvatskoj

Hrvatska je trenutno na trećem mjestu po broju femicida u Europskoj Uniji. Ta činjenica ukazuje da je Hrvatska među tri najgore države u kojima postoji veliki broj zabilježenog rodno uvjetovanog nasilja, točnije femicida. U Hrvatskoj je bitna edukacija stručnih osoba koji rade unutar pravosuđa, policije i medija po pitanju rodno uvjetovanog nasilja. Bitno je prevenirati rodno uvjetovano nasilje kojeg naša država nema (IUS-INFO, 2022. URL: <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/femicid-kao-najekstremniji-oblik-rodno-uvjetovanog-nasilja-49552>)

U hrvatskom sustavu obrazovanja, od osnovne i srednje škole nema predmeta koji se vežu na građanski odgoj, seksualni odgoj, zdravstveni odgoj. Kod tih predmeta, djeca bi bila svjesna značenja ravnopravnosti spolova, uključivanju, poštivanju, uvažavanju i slično. Također, u Republici Hrvatskoj nema ni program koji bi bio namijenjen prevenciji nasilja, ugrožavanja i tako dalje. U Republici Hrvatskoj, Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji donekle štiti prava i pomaže žrtve psihičkog a tako i fizičkog nasilja. Zakon je važan budući je navedeno da zločinu femicida prethodi nasilje. Žrtvama se može pomoći na razne načine: socijalnim pružanjem pomoći, psihosocijalnom pomoći i savjetovanjem, prevencijom nasilja i zlostavljanja, pomoć pri pronalasku posla, boravka i ostalih životnih potreba koje su u određenom trenutku potrebne žrtvama nasilja. Veliku ulogu u toj pomoći pružaju centri za socijalnu skrb, djelatnici centara, domovi socijalne skrbi i slično (IUS-INFO, 2022. URL: <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/femicid-kao-najekstremniji-oblik-rodno-uvjetovanog-nasilja-49552>)

Grafikon 2: Počinjena ubojstva u Republici Hrvatskoj od 2013. do 2022. godine

Izvor: Prilagođeno prema UNODC

Prema podacima iz grafikona jasno se vidi da je u 2013. godini zabilježen najveći broj ubojstava žena, 21 žena od ukupnog broja ubojstava koja iznosi 46. Gotovo polovicu žrtava u toj godini su žene. Godinu nakon toga, 2014. ubijeno je 17 žena od ukupno 36 ubojstava. U 2015. godini bilo je 15 ženskih žrtava. Tijekom 2016. godine broj je opet porastao na 20 ubojstava žena. U sljedećoj godini, 2017. bilo je samo 2 žrtve manje, njih 18. U 2018. godini ubijeno je 8 žena od ukupno 24 ubojstva. Tijekom 2019. godine ubijeno je 14 žena. U 2020. godini broj je opet porastao te je broj femicida bio 19. U zadnje dvije prikazane godine bilo je 14 žrtava femicida u svakoj godini, odnosno u te dvije godine 28 femicida. Zaključno, od 2013. do 2022. godine, dakle u 10 godina promatranja i bilježenja kaznenih djela, počinjeno je 160 ubojstava žena odnosno počinjenih femicida. Hrvatska u formalnom smislu i definiranim politikama razvija značajne mjere u cilju osiguravanja zakonskog i institucionalnog okvira za zaštitu od rodnog nasilja. Usprkos tome, prisutan je problem koji se očituje u neusklađenosti nacionalnih zakona i politika s međunarodnim dokumentima u vidu nepotpune implementacije, što sprječava efikasnu borbu protiv nasilja i ubojstava nad ženama. Problem je također i u

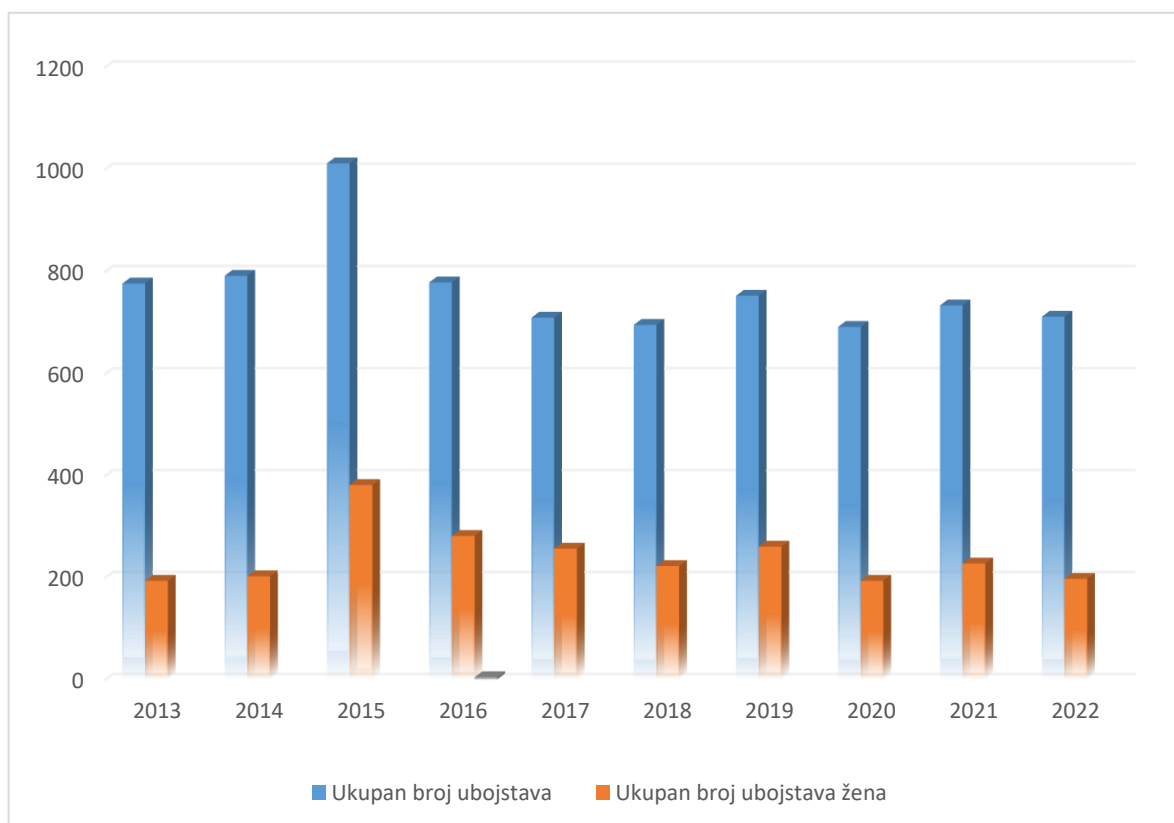
nedostatku podataka i javnih rasprava koja, uz nepoštivanje zakona namijenjenih zaštiti od nasilja, u današnjim društvenim i kulturnim normama još uvijek čine najčešće mjesto stradavanja žena. Femicid je ponekad teško prepoznatljiv jer se u pravilu odvija bez svjedoka, najčešće u domu žrtve, a žene koje prežive takve slučajeve, zbog straha i nepovjerenja u institucije, ne žele ga prijaviti.

3.1.2. Femicid u Francuskoj

Kada govorimo o francuskoj sudskoj praksi i zakonodavstvu, važno je razmotriti područje primjene kazneno-pravne odgovornosti. Tijekom posljednjih dvadeset godina, francuski kazneni postupak doživio je značajne reforme. Cilj ovih reformi je osigurati učinkovitiji kazneni postupak, ojačati ulogu državnog odvjetništva i pružiti jamstva pravičnog suđenja, pod utjecajem prakse Europskog suda za ljudska prava (Karas, 2010).

Kao izbor države u kojem bi se promatrao slučaj femicida za ovaj rad izabrana je Francuska budući da je ona među vodećim zemljama na području Europske unije po stopi femicida kako navode podaci Ureda za droge i kriminal. U Francuskoj svakog trećeg dana život izgubi jedna žena kao žrtva bivšeg ili sadašnjeg supruga ili partnera. Nacionalni trendovi u rodno povezanim ubojstvima žena i djevojaka često su promjenjivi. Prema službenim podacima francuskog Ministarstva unutarnjih poslova, oko 213 tisuća žena svake godine je izloženo fizičkom, a ponekad i seksualnom nasilju partnera ili bivšeg partnera, što predstavlja oko 1% populacije žena u dobi 18-75 godina. U nastavku slijede statistički podaci UNODC-a o počinjenim ubojstvima u Francuskoj, za razdoblje od 2013. do 2022. godine.

Grafikon 3: Počinjena ubojstva u Francuskoj od 2013. do 2022. godine

Izvor: Prilagođeno prema UNODC

Prema podacima iz tablice može se reći kako femicid čini trećinu ukupnog broja ubojstava u godini. Od 2013. do 2022. godine najveću brojku femicida bilježi 2015. godina kada je od ukupnog broja ubojstava ubijeno 382 žene. U 2016. godini smrtno je stradalo 282 žena od ukupno 779 ubojstava. 2017. godina broji ukupno 710 ubojstava a od toga je bilo 257 ubijenih žena. Nešto manje ubojstava je bilo u 2018. godini, točnije 696 a od toga su ubijene 223 ženske osobe. U 2019. godini zabilježena su 753 ubojstva a od tog broja 261 čini femicid. Prema podacima iz tablice najmanji broj ubojstava bio je u 2020. godini a točan broj je 692. Od 692 ubojstva, 194 žrtve su žene. Porast se opet dogodio godinu poslije. U 2021. godini ubijeno je 228 žena od ukupno 734 zločina ubojstva. U 2022. godini smrtno je stradalo 198 žena. Od 2013. do 2022. godine, odnosno u zadnjih 10 godina ubijeno je 2,422 žene u Francuskoj. Više od 200 000 žena svake je godine žrtve nasilja, a 2019. godine procjenjuje se da je svaka tri dana jednu ženu ubio njezin partner ili bivši partner. Naime, već tu je vidljiv jaz podataka koji se može objasniti neusklađenosti nacionalnog zakonodavstva i međunarodnog pravnog okvira (Vidinić, 2020).

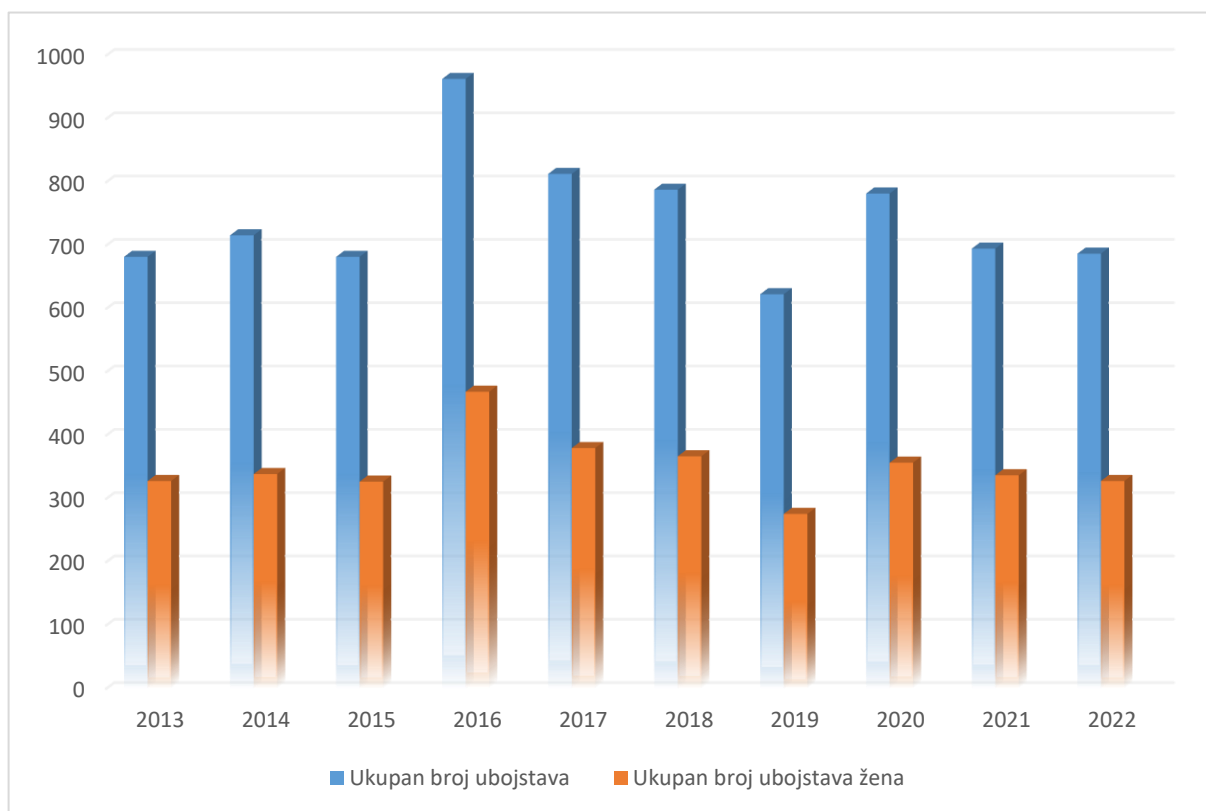
3.1.3. Femicid u Njemačkoj

Do danas ne postoji pravna definicija rodno uvjetovanog ubojstva žene u njemačkom pravu. Pojam femicid još nije imenovan niti definiran u zakonu. Pravni okvir za učinkovitu prevenciju femicida također još nije dovoljno proveden. Prema rezultatima Državne revizije za provedbu Istanbulske konvencije u Njemačkoj, ne postoji dosljedna provedba učinkovitih zaštitnih mjera.

U svojoj analizi ubojstava u Njemačkoj, Oberlies (1995) je zaključila da se ubojstva žena od strane muškaraca često smatraju nastavkom nasilja, što potvrđuje prethodnu nasilnu viktimizaciju kao jasan čimbenik rizika za femicid. Slično tome, analiza koju je proveo Greuel (2009) pokazala je da sukobi oko prekida veze stoje iza velikog dijela ubojstava žena od strane bivših partnera.

(Femizide und notwendige Maßnahmen, URL: <https://www.bpb.de/themen/gender-diversitaet/femizide-und-gewalt-gegen-frauen/518720/gewalt-gegen-frauen-in-deutschland/#node-content-title-6> , pristup 22. Ožujka 2024.

Grafikon 4: Počinjena ubojstva u Njemačkoj od 2013. do 2022. godine

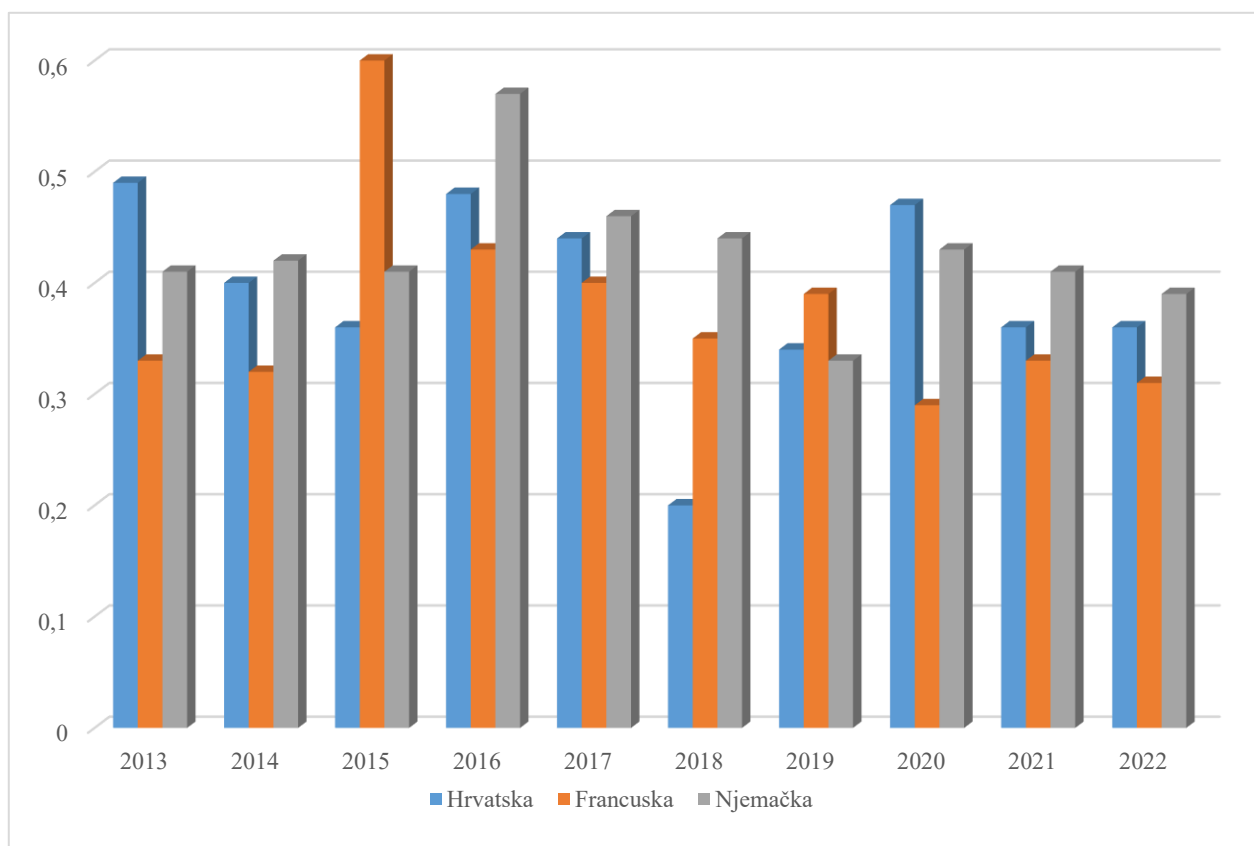
Izvor: Prilagođeno prema: , URL: <https://dataunodc.un.org/victims-intentional-homicide-table>, pristup 21. ožujka 2024.

Prema podacima iz grafikona jasno se vidi da je u 2016. godini zabilježen najveći broj ubojstava u Njemačkoj, čak 963. Od toga je bilo 469 žrtava femicida. Najmanji broj ubojstava bio je u 2019. godini, točnije 623 ubojstva a od toga su 276 žrtve bile žene. Tijekom 2013. godine ubijeno je 328 žena. U 2014. godini bilo je 339 žrtava femicida. U 2015. godini od ukupno 695 ubojstava, 337 žrtava su bile žene. U 2017. godini zabilježeno je 380 femicida a sveukupan broj ubojstava iznosio je 813. Tijekom 2018. godine u Njemačkoj bilo je sveukupno 788 ubojstava a od toga 367 femicida. U 2021. godini bilo je 695 ubojstava a od toga 337 ubijenih žena. U 2022. godini život je izgubilo 328 žena. Od 2013. do 2022. godine počinjeno je sveukupno 3,508 femicida na području Njemačke.

3.2. Usporedba pojavnosti femicida u Hrvatskoj, Francuskoj i Njemačkoj

Slijedeći grafikon prikazuje pojavnost femicida u Hrvatskoj, Francuskoj i Njemačkoj od 2013. do 2022. godine u odnosu na populaciju.

Grafikon 5: Postotak femicida Hrvatske, Francuske i Njemačke u odnosu na populaciju

Prema navedenom grafikonu vidi se postotak femicida u odnosu na populaciju za svaku .navedenu godinu u Hrvatskoj, Francuskoj i Njemačkoj. Hrvatska je u 2013. godini u odnosu na cjelokupan broj stanovništva imala 0,49% počinjenih femicida dok je Francuska imala 0,33% a Njemačka 0,41%. Tijekom 2014. godine u Hrvatskoj je bilo 0,40% femicida, u Francuskoj 0,32% a u Njemačkoj 0,41%. U 2015. godini u Hrvatskoj je bilo 0,36% femicida, u Francuskoj 0,60% a Njemačkoj 0,40%. U 2016. godini Hrvatska je imala 0,48%, Francuska 0,43% a Njemačka 0,57% femicida. Tijekom 2017. godine 0,44% femicida je bilo u Hrvatskoj, 0,40% u Francuskoj a 0,46% u Njemačkoj. 2018.godine Hrvatska je imala 0,20% femicida, što je manje u odnosu na prijašnje godine, dok je Francuska u toj godini imala 0,35% a Njemačka 0,44%. U 2019.godini bilo je 0,34% femicida u Hrvatskoj, 0,39% u Francuskoj a 0,33% u

Njemačkoj. U 2020. godini u Hrvatskoj je bilo 0,47% femicida, u Francuskoj 0,29% dok je Njemačka imala 0,43%. Tijekom 2021. godine u odnosu na cijelu populaciju, Hrvatska je imala 0,36% femicida dok je Francuska imala 0,33% a Njemačka 0,40%. U 2022. godini Hrvatska je imala 0,36% femicida, Francuska 0,31% a Njemačka 0,39%. Iako su Francuska i Njemačka teritorijalno veće zemlje od Hrvatske pa stoga imaju znatno veći broj stanovnika, postotci broja femicida su skoro pa jednaki. Ta informacija samo potvrđuje činjenicu da je Hrvatska zapravo država koja ima veliki problem kada je riječ o femicidu.

4. ZAKLJUČAK

Kako je u radu i navedeno, u Republici Hrvatskoj je od 2024.godine femicid uvršten u Kazneni zakon kao teško ubojstvo bliske ženske osobe. U Njemačkoj ne postoji nikakva zakonska norma koja definira femicid međutim u njemačkom zakonodavstvu kazna za ubojstvo je od 5 godina zatvora do doživotnog zatvora. Francuska je donijela zakone koji su usmjereni na borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja.

Prema grafikonima koji pokazuju počinjenja femicida u Republici Hrvatskoj, Francuskoj i Njemačkoj tijekom zadnjih 10 godina može se usporediti stopa femicida između ove tri države. U Republici Hrvatskoj od 2013. do 2022. ukupno je ubijeno 160 osoba ženskog spola. U Francuskoj je u istom tom razdoblju ubijeno 2,422 žena dok je u Njemačkoj ubijeno 3,508.

Ono što je specifično za Francusku i Njemačku u odnosu na Hrvatsku je razvijenost zemalja i mnogo veći broj femicida. U Francuskoj su se pokrenuli prosvjedi jer je u njihovoj državi 2021. godine evidentirano 1,68 femicida na milijun stanovnika, dok je u Hrvatskoj zabilježeno 3,34 femicida na milijun stanovnika, dvostruko više nego u Francuskoj Razlog zbog kojeg društvo nereagira ogledaju se u prihvaćanju, toleriranju i opravdavanju svakog nasilja nad ženama. Nakon ratifikacije Konvencije u Hrvatskoj, Francuskoj i Njemačkoj je krenuo proces uskladbe kazneno-pravnog aspekta iz područja rodno uvjetovanog nasilja u sve tri zemlje, s razlikom u vremenu kad je Konvencija u kojoj zemlji ratificirana. Međutim, u praksi je došlo do problema usklađivanja implementacijskih razina sa zakonskim izmjenama do kojih dolazi gotovo svake godine.

Nadalje, sve državne institucije koje se bave nasiljem u obitelji i nasilja nad ženama, te u tom području djeluju, trebale bi biti upoznate sa strukturom prepoznavanja kaznenog djela te načinom kojim se procesuiraju počinitelj kako bi se zaustavio krug značajnog problema nepovjerenja u djelovanje tih institucija. U Hrvatskoj je od ključnog značaja edukacija stručnih osoba koji rade unutar pravosuđa policije i medija po pitanju rodno uvjetovanog nasilja. Bitno je prevenirati rodno uvjetovano nasilje kojeg Hrvatska nema. Također, u hrvatskom sustavu obrazovanja, od osnovne i srednje škole nema predmeta koji se vežu na građanski odgoj, seksualni odgoj, zdravstveni odgoj. Kod tih predmeta, djeca bi bila svjesna značenja ravnopravnosti spolova. u Republici Hrvatskoj nema ni program koji bi bio namijenjen prevenciji nasilja ni ugrožavanja. Stoga je od bitno uvesti u osnovnoškolsko obrazovanje predmete koji će djecu učiti o navedenom. Žrtvama se može pomoći na razne načine: socijalnim pružanjem pomoći, psihosocijalnom pomoći i savjetovanjem, prevencijom nasilja i zlostavljanja, pomoć pri pronalasku posla, boravka i ostalih životnih potreba koje su u

određenom trenutku potrebne žrtvama nasilja. Veliku ulogu u toj pomoći pružaju ustanove socijalne skrbi kao što su centri za socijalnu skrb, djelatnici centara, domovi socijalne skrbi i slično.

Slabo sankcioniranje počinitelja femicida, izostanak osude i kazne u skladu s počinjenim djelima umanjuje broj prekršajnih prijava protiv osobe koja je počinila femicid. Društvo je obavezno da pruži pomoć i podršku žrtvama nasilja, te na taj način pokrenuti pozitivne promjene u zajednici, oslanjajući se na otvorenu raspravu o ovom fenomenu i destigmatizaciju.

5. LITERATURA

1. Brajša-Žganec A; Lopižić J; Penezić Z. (2014) *Psihološki aspekti suvremene obitelji, braka i partnerstva*. Zadar: naklada Slap.
2. Blažinović Grgić B. (2022.) *Femicid kao najekstremniji oblik rodno uvjetovanog nasilja*. URL: <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/femicid-kao-najekstremniji-oblik-rodno-uvjetovanog-nasilja-49552> [31.02. 2024.]
3. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, (1979), UN WOMEN. URL: <https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention.htm#intro>[03.06.2024.]
4. Corradi, C., Marcuello-Servós, C., Boira, S., i Weil, S. (2016). *Theories of femicide and*
5. Dussich, J. P. (2016). *Blue Victimology and Femicide: The United Nations' Response*
6. Eige Europa. (2018) *Femicide*. URL: https://eige.europa.eu/gender-based-violence/femicide?language_content_entity=en [27.02.2024.]
7. Englehart, N. A., & Miller, M. K. (2014.). *The CEDAW effect: International law's impact on women's rights*. Journal of Human Rights, 13 (1), 22-47.
8. Europsko Vijeće Europske unije (2023), *Nasilje nad ženama i djevojčicama* URL: <https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2023/03/07/violence-against-women-and-girls-eu-sanctions-nine-individuals-and-three-entities-under-its-global-human-rights-sanctions-regime/> [08. 03. 2024.]
9. Femicid kao kazneno djelo u Republici Hrvatskoj. (2023) URL: <https://www.zenska-udruga-izvor.hr/wp-content/uploads/2023/12/FEMICID-KAO-KAZNENO-DJELO-U-REPUBLICI-HRVATSKJO.pdf> [28.02.2024.]
10. Femizide und notwendige Maßnahmen (2023) *Femizide und Gewalt gegen Frauen*, URL: <https://www.bpb.de/themen/gender-diversitaet/femizide-und-gewalt-gegen-frauen/519839/femizide-und-notwendige-massnahmen/> [22. 03. 2024.]
11. Giddens, A.(2007) *Sociologija*. Zagreb: Nakladni zavod globus.
12. Haralambos M.; Holborn M. (2002) *Sociologija, teme i perspektive*. Zagreb: Golden marketing.
13. Informativni članci o Europskoj uniji, Europski parlament (2023) *Ravnopravnost muškaraca žene* URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/59/equality-between-men-and-women> [28. 02. 2024.]

14. Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada (2023) *Strategija za rodnu ravnopravnost*, URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_hr [15. 04. 2024.]
15. Istraživački centar Skupštine Crne Gore (2023), *Femicid u krivičnom zakonodavstvu država EU i Latinske Amerike*. Podgorica.
16. IUS-INFO (2021) *Pandemija dodatno pojačala rodnu neravnopravnost*, URL: <https://www.iusinfo.hr/aktualno/dnevne-novosti/pandemija-dodatno-pojacala-rodnu-neravnopravnost-upozorava-europski-parlament-44277> [15. 04. 2024.]
17. Izvješće Republike Hrvatske o provedbi Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, URL: <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Socijalna%20politika/Obitelj%20i%20djeca//IZVJESCE%20RH%20O%20PROVEDBI%20KONVENCIJE%20VE%20O%20SPRECAVANJU%20I%20BORBI%20PROTIV%20NASILJA%20NAD%20ZENAMA%20I%20NASILJA%20U%20OBITELJI.pdf>, [28. 05. 2024.]
18. Jutarnji list (2022) *Novogodišnja ubojstva žena potakla prosvjede Francuza*, URL: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/novogodisnja-ubojstva-zena-potakla-prosvjede-francuza-prosle-godine-zabiljezeno-113-slucajeva-femicida-15142547> [21. 03. 2024.]
19. Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23, 36/24
20. Mihelić, M. (2019). *Femicid u Latinskoj Americi*. [Diplomski rad.] Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.
21. Oberlies D. (1995) *Ubojstvo između muškaraca i žena*. Berlin: Bremen, Diss.
22. Obiteljski zakon, NN 103/2015
23. Prekršajni zakon, NN 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18, 114/22
24. Russell, Diana E. H. (1977) *Report on the International Tribunal on Crimes against*
25. Russell, Diana E. H. (1990) *Rape in Marriage*. Indiana: Indiana University Press
26. Russell, Diana E. H. (2021). *My Years Campaigning for the Term "Femicide"*, Dignity. A Journal of Analysis of Exploitation and Violence: 6(5): 1-5
27. Statista (2023) *Procijenjeni broj žrtava femicida u Europskoj uniji u 2020., po zemljama*
28. Statistički prikaz rezultata istraživanja ubojstava žena u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2016. - 2020. godine. *Femicid Watch*. URL: <https://mup.gov.hr/UserDocsImages//2023/11//STATISTICKI%20PRIKAZ%20REZULTATA%20ISTRAZIVANJA%20UBOJSTAVA%20ZENA%20U%20REPUBLICI>

- [%20HRVATSKOJ%20U%20RAZDOBLJU%20OD%202016.-%202020.%20GODINE%20%E2%80%93%20F.pdf](#) (pristup: 28. veljače 2024.)
29. Šimonović, D. (2014.). *Global and regional standards on violence against women: the evolution and synergy of the CEDAW and Istanbul Conventions*. *Human Rights Quarterly*, 36 (3), 590–606.
- their significance for social research*. *Current Sociology*, 64(7), 1-21
 - to Victims and Female Victims of Gender Killings. U: H. Kury, S. Redo i E. Shea, 42
30. United Nations Office on Drugs and Crime (2023) *Victims of intentional homicide*
31. Ured za ravnopravnost spolova (2017) *Rodno uvjetovano nasilje*
<https://ravnopravnost.gov.hr/rezultatipretrazivanja/49?trazi=1&tag=&datumod=&datumdo=&pojamo=odluka&page=2> [21. 03. 2024.]
- URL: <https://dataunodc.un.org/victims-intentional-homicide-table>[21.03.2024.]
 - URL:<https://www.statista.com/statistics/1096116/femicide-in-europe-in-2018/> [15. 04. 2024.]
32. Vidinić V., (2022) *Pravni i institucionalni mehanizmi sprječavanja femicida*. Diplomski rad. Zagreb: Fakultet političkih znanosti, Diplomski studij politologije.
33. Vijeće Europe (2019) *The Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence*. URL: <https://edoc.coe.int/en/violence-against-women/7827-the> [30.02. 2024.)
34. Vijeće Europske Unije, *Nasilje nad ženama i djevojčicama* (2023) URL: <https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2023/03/07/violence-against-women-and-girls-eu-sanctions-nine-individuals-and-three-entities-under-its-global-human-rights-sanctions-regime/> [28.02. 2024.]
35. Vlada Republike Hrvatske, (2023) URL: <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/Vijesti/2023/Rujan/13%20rujna//Unaprje%C4%91enje%20sustava%20za%C5%A1tite%20%C5%BEena%20od%20nasilja.pdf> [28.02. 2024.]
- Women and Children as Victims and Offenders: Background, Prevention, Reintegration (str. 47-65). Springer International Publishing Switzerland .
 - Women*. *Frontiers:A Journal of Women Studies*, 2(1): 1-6.
36. Zakon o kaznenom postupku, NN 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19, 130/20, 80/22, 36/24

37. Zakon o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 3/18. URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/međunarodni/2018_05_3_27.html [3.6.2024]
38. Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, NN 70/17, 126/19, 84/21, 114/22, 36/24)
39. Zloković J.; Čekolj N. (2018) *Oснаživanje obitelji*. Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet.

IZJAVA O AUTORSTVU RADA

Ja, Matea Andrić, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor završnog/diplomskog rada pod naslovom:

Problem femicida u hrvatskom društvu

te da u navedenom radu nisu na nedozvoljen način korišteni dijelovi tuđih radova.

U Požegi, dan. mjesec godina.

Potpis studenta

Matea Andrić